

צילום: רפי קוץ

ד"ר פלורה מור. "למידה משמעותית נוגעת בעולם הפנימי. זו למידה שמעוררת בלומדים עניין אישי"

"הרגשי, החברתי והלימודי הם עולם אחד שאי אפשר לפצל"

נשות חינוך חרדיות המקבלות הכשרה במסגרת "אלייך" מיישמות כלים פסיכואנליטיים בעבודתן עם נערות שנפלטו מבתי ספר רגילים. ד"ר פלורה מור: "הסיפור הוא לא מה מלמדים אלא איך מלמדים"

נ א ו ה ד ק ל

אומרת מור, "היא קודם כול על עצמן. הטרנספורמציה מתרחשת כשהמורה מביאה לפגישה משהו מעצמה ופוגשת את עצמה".
איך המורות מוגיבות להכשרה?
 רוזמן: "בהתחלה היו מורות שהתנגדו. לחלק מהן היה קשה לקבל את זה שהן צריכות להשתנות ולעבור התפתחות אישית. בסוף השנה הראשונה הן כבר ביקשו להמשיך".
 מור: "היו מורות שנעלבו בהתחלה ואמרו 'אני הכתובת?!' אני צריכה להשתנות ולא התלמידה?!'. כדי שהמורות יצליחו להרחיק את עצמן מפגיעה אישית עקב התנהגות של תלמידה צריך לעשות עבודה מגדלת. על זה אנחנו עובדות".

ארלנגר: "אתן דוגמה. בשנה שעברה הייתה תלמידה שהמורה נמנעה ממגע ישיר אתה, לא רצתה להתעמת. יום אחד התלמידה איחרה לשיעור ולאחר שנכנסה

הפיצול המקובל – קודם טיפול רגשי ואחר כך למידה – מלאכותי ומזיק. מורה יכולה וצריכה לשרר אכפתיות, להכיר את התלמידים לעומק ולהקשיב לשאלות ולמשאלות שלהם. כך היא משפיעה עליהם פי מאה יותר מאשר בהוראה – כאשר היא מעבירה חומר. אין למידה כשיש ניכור. בבית ספר כמו 'תלמים', ולמעשה בכל בית ספר, צריך להשקיע המון בעבודה על הערך והדימוי העצמי ועל בניית אמון. כדי שתהיה למידה משמעותית צריך לראות את הילד, להכיר אותו ולהתעניין בו".

כל המורות ב"תלמים" נפגשות עם ד"ר מור פעם בשבועיים – לא כדי לרכוש ידע אלא כדי לרכוש מודעות. "העבודה אתן"

צוותי המורים בבתי הספר שלהם. מור מנסה לממש בעבודתה את החיבור בין עולם הטיפול לעולם החינוך. "כדי שבית הספר יעניק הזדמנות להתפתחות אמיתית וללמידה משמעותית", היא אומרת, "הוא צריך להפסיק להדגיש רק ידע ולהפסיק להתנכר לצרכים ולמצוקות של התלמידות. תהליך הלמידה כהתפתחות נוגע לכל הספקטרום של החיים. כשאני לומדת אני מבינה מהן המוטיבציות שלי, מהי המסוגלות שלי, ממה אני מתלהבת ומה אני צריכה עוד ללמוד כדי לעשות משהו טוב עם החיים שלי. הטענה שלי היא שרכישת הידע אינה המוקד? ומה בן המוקד?"

"למידה משמעותית נוגעת בעולם הפנימי; זו למידה שמעוררת בלומדים עניין אישי. המורה צריכה לדעת שהרגשי, החברתי והלימודי הם עולם אחד שאי אפשר לפצל."

מה שחשוב ומשפיע הוא היחס האישי הקרוב בין מבוגר משמעותי לתלמידות".

את הכלים והלמידה כיצד להשפיע על חיי התלמידות מקבלות נשות החינוך של "תלמים" במסגרת הדרכה עם ד"ר פלורה מור, ראש תחום באשלים-ג'וינט ויוזמת "אלייך" – מיזם של אשלים-ג'וינט ומשרד החינוך בתמיכת קרן מוריס וויזיאן והל, המכשיר אנשי חינוך לעבודה עם תלמידים במצבי סיכון במגזר החרדי.

מסגרת ההדרכה, המתקיימת בשיתוף המחוז החרדי במשרד החינוך בהובלתה של המפקחת רות אלמליח, מכשירה אנשי ונשות חינוך מהמגזר החרדי לעבודת הנחיה עם

שהרקע המשפחתי שלהן קשה. התלמידות האלה קראו לעזרה דרך ההתנהגות שלהן. זה בא לידי ביטוי בכך שהן לא שמרו על תקנון בית הספר, ולצדדי במגזר החרדי המדרון תלול יותר מאשר במגזרים אחרים. התנהגויות כמו לבוש לא צנוע או שימוש באינטרנט זה לחצות קווים אדומים. בית הספר שלנו מנסה לתת מענה אמיתי לבנות שיכולות לסיים כאן בגרות או ללמוד במגמה מקצועית ולחזור לחיק משפחתם וקהילתם. מה שחשוב לנו הוא שאנחנו רוצות לגעת בהן, להחזיר אותן לקהילה ולמשפחה כדי שירגישו שוב שלמות".

אסתי רוזמן, סגנית המנהלת, מספרת שהיא ועמיתותיה הקימו את בית הספר כדי לתת לבנות חינוך משמעותי. לדבריה "הלמידה כאן היא כלי בלבד. אנחנו רוצות לתת מענה לצרכים הייחודיים של כל אחת מהתלמידות.

מורה שזוכה להבין את מה שקורה לה לא צריכה להתגונן", אומרת דניס ארלנגר, מנהלת בית הספר התורני לבנות "תלמים" בירושלים. "היא מסוגלת לראות מה ההתנהגות של התלמידה עושה לה ולהגיב באופן מודע ושקול".
 "בשנה הראשונה", מוסיפה שושנה קירשנבוים, יועצת בית הספר, "המורות היו לוקחות את ההתנהגות של התלמידות באופן אישי. כיום הן מבינות מה עובר על התלמידות ועל עצמן".

בית הספר "תלמים" הוא תיכון ייחודי בנוף החינוך החרדי. לכאן באות בנות מהקהילה החרדית שנשרו ממוסדות לימוד אחרים. "יש סיבות מגוונות לנשירה של התלמידות", מסבירה ארלנגר. "יש שנשרו בגלל ליקויי למידה ויש מחוננות שלא התאימו למסגרות האחרות; יש בנות עם הפרעת קשב ויש

צילום: רפי קוץ
שושנה קירשנבוים ודניס ארלנגר. "מה חשוב ומשפיע הוא היחס האישי הקרוב בין מבוגר משמעותי לתלמידות"

לכיתה התחילה להפריע. המורה העירה לה והתלמידה ענתה לה "מי את בכלל! קודם כול תבואי את ותלמדי כמו שצריך". המורה נפגעה מהתגובה הזו וסיפרה על כך במפגש שלנו. פלורה הראתה לה שבהתנהגותה היא בעצם מוותרת על התלמידה הזאת, והציעה שתזמין אותה לשיחה על מה שאירע ביניהן. המורה קיבלה את ההצעה. בשיחה המורה ביקשה להבין את ההתנהגות של התלמידה והתלמידה פרצה בבכי ושיתפה אותה במצוקתה ובחוויה הפנימית שלה. מאז יש ביניהן חיבור. שתיהן מסוגלות לראות טוב יותר את עצמן. במסגרת העבודה שלנו גם אנחנו אמורות לגדול כדי שנוכל להיות אחראיות על ההתפתחות של הבנות."

רוזמן: "יש אצלנו הרבה דגש על קשר אישי. בערב יום כיפור למשל, המחנכת של כיתה י"ב הציעה לתלמידות שמעוניינות בכך לבוא אליה הביתה כדי לקבל הרכה נוספת. יש בכיתה גם בנות פרובוקטיביות; הן התנגדו ורצו שהמפגש יתקיים בכיתה. ברור שההתנהגות שלהן נובעת מהרצון לקשר עם המורה. בסופו של דבר הן הלכו בערב למורה והייתה להן הזדמנות להתחבר למקום המשמעותי בחייהן."

פלורה מור: "היו מורות שנעלבו בהתחלה ואמרו 'אני הכתובת?! אני צריכה להשתנות ולא התלמידה?!' כדי שהמורות יצליחו להרחיק את עצמן מפגיעה אישית עקב התנהגות של תלמידה צריך לעשות עבודה מגדלת. על זה אנחנו עובדות"

ארלנגר: "התלמידות קוראות גם לשיעור היסטוריה 'שיעור התאווררות'. הן התחברו לשיעור כי המורה התחילה את הלמידה בעבודה על נרטיבים אישיים של המשפחות שלהן. אפשר לראות את האינטימיות שנוצרה

לשבת בבית הספר עד 16:00 או 17:00 אחר הצהריים או לקרוא למקצוע כמו היסטוריה 'התאווררות'. תראי את ספר השירים שהבנות כאן כתבו – 'שלך הוא המחר'. בית הספר הוציא אותו בשיתוף עם הג'וינט. זו תוצאה של המפגש של המורות עם העולם הרגשי של הבנות והעבודה האינטימית אתן. בלי זה לא היה אפשר להגיע לכתובה כזאת."

כל המורות של "תלמים" נפגשות עם ד"ר מור פעם בשבועיים – לא כדי לרכוש ידע אלא כדי לרכוש מודעות. "העבודה אתן" אומרת מור, "היא קודם כול על עצמן. הטרינספורמציה מתרחשת כשהמורה מביאה לפגישה משהו מעצמה ופוגשת את עצמה"

שם גם בצורת הישיבה של הבנות בכיתה. כל אחת יושבת איך שנוח לה. אחת על כרית והשנייה על יד המורה. המורות כאן לא שואלות איך נספיק ללמד לבגרויות, אלא משדרות לתלמידות שיש דברים חשובים יותר."

מור: "הטענה שלי היא שהסיפור הוא לא מה מלמדים אלא איך מלמדים. זה המפגש בין התלמידות למורה שגורם להן לרצות

קירשנבוים: "קיבלנו לבית הספר ילדה מחוננת, מדהימה. הבנו שיש לה דיסלקציה רצינית ושלחנו אותה לאבחון. זו ילדה שהיה לה קשה לקבל את הלכות שלה. היא רק רצתה לרצות את המשפחה שלה. כאן היא התחברה לעצמה בצורה מדהימה עד כדי כך שבטקס סיום י"ב היא עלתה לכמה ואמרה: 'אני ילדה דיסלקטית. היה לי קשה לקבל את זה, אבל היום אני יודעת שאני כזו וזה לא מונע ממני ללמוד ולהצליח. ברוך השם'."

איך מתקיימת הלמידה בכיתות?
רוזמן: "הלמידה היא בקבוצות קטנות שבהן מנסים לתת מענה לצרכים הייחודיים של כל אחת מהתלמידות. לוקחים נושאים שנוגעים לחיים של התלמידות ודרכם מנסים לחבר אותן לחומר הלימודי. יש גם שיעורי התאווררות, למשל קוסמטיקה וצילום."

גיליון מס' 25 | אוקטובר 2014

אודיסיאה

| מסע בין רעיונות |

שאלות אודיסיאה: מה שכתוב?

**הופיע:
גיליון
מס' 25**

**מהיכן באים
הרעיונות?**

פרופ' זלי גורביץ'
על המוזה ומקורותיה

פיזיקה
פרופ' גלעד פרז על
הספק שעולה ממאיץ
החלקיקים בשוויץ

אתיקה
ד"ר דניאל שפרלינג
על מוסריותה של
תירות ההתאבדות

ארכיאולוגיה
ד"ר אורית פלגברקת
על חקר האופנה שהפך
כלי מחקר מדעי

ספרות
פרופ' שמעון זנדבוק
על ייסוריו של
מתרגם שירה

אמנות
זויה צ'רקסקי בוחרת
עשרה דימויים שנתנו
לה השראה

לרכישה בחנויות הספרים | להזמנת מנוי: 03-9411621

 www.odyssey.org.il